

הדלקת נרות 15:59
צאת השבת 17:15
ר"ת 17:30

שיר ליום השבת

יהודה, החזק שבשבטים, לוקח עמו למצרים את בנימין אחיו הצעיר, ומבטיח ליעקב אביו "אנוכי אעזבנו מידי תבקשנו, אם לא הביאותיו אליך והצגתיו לפניך - וחטאתי לך כל הימים" רש"י מבאר: "וחטאתי לך כל הימים" - 'לעולם הבא'. שואלים המפרשים: לשם מה נצרכה ליעקב כזו ערבות מיהודה, בשני העולמות?

התשובה היא: אין ספק שאם יהודה לוקח על עצמו אחריות, גם אם אין זו ערבות בשני העולמות, הרי שהוא יהיה אחראי וישתדל לעשות הכל כדי להשיב את בנימין בשלום אל אביו. ועדיין, יש בידו לעשות יותר, לפעול ביתר כח וביתר נחישות - שכן, בכל אדם חבויים בתוך תוכו כוחות נסתרים שהוא אפילו לא מודע אליהם.

האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל ביקש פעם טובה מיהודי בנוגע לבית החולים לניאדו.

אמר לו היהודי: "רבי, אעשה מה שאני יכול!"
אמר לו הרבי: "אתה יודע מה אמרת עכשיו? כלום ידוע לך מה אמרת שאתה יכול? בן אדם לא יודע מה הוא יכול!"
וסיפר הרבי על עצמו:

בהיותי חתן סמוך על שולחן חותני, הייתי חלש מאד, עד כדי כך שלא יכולתי לשאת בעצמי אפילו את הגמרא, ואחד התלמידים נשא אותה עבורי. פשוט לא היה לי כח!
והנה הגיעו הגרמנים והתחילו להעביד אותנו בפרך. אתה יודע מה נשאתי על גבי? לא גמרא אלא שקים כבדים, והייתי צריך להעלות אותם שלוש קומות!
כיצד זה יתכן? - פשוט, כי האדם אינו יודע מה הוא יכול!
הוא חושב שאינו מסוגל ושאינו הדבר בכוחו, אולם האמת היא שיש בו כוחות לעשות דברים גדולים מאד!
כשאדם מתחייב לעשות כל מה שהוא יכול - הוא אינו יודע עד כמה זה מחייב אותו!

כשראה יעקב אבינו שיהודה לוקח על עצמו כזו ערבות, שאם לא יחזיר את בנימין יחטא ליעקב גם לעולם הבא - היה ברור ליעקב אבינו שאם ינסו לפגוע בבנימין, יהודה ישתמש בכל הכוחות החבויים בו להצילו, וזאת כדי שלא להיות מנודה בשני העולמות.

יסוד זה רואים במקום נוסף, לפני מותו מבקש יעקב מיוסף: "ועשית עמדי חסד ואמת, אל נא תקברני במצרים".
יוסף מסכים ואומר: "אנוכי אעשה כדברך".
אבל יעקב לא מסתפק בכך אלא מבקש: "השבעה לי".
לשם מה הוא מבקש ממנו שישבע, אחר שיוסף כבר הודיעו שיעשה כדבריו?

כי על ידי השבועה הוא נעשה מוכרח, וכיון שכך - ישתמש בכל הכוחות החבויים בו.
וכפי שאמר רבי נחמן מברסלב: המונע הגדול ביותר מן האדם להשיג את מבוקשו - הוא חוסר האמון שלו שהדבר בכוחו. (נ"ה)

מאורה של הפרשה

"הבוקר אור והאנשים שולחו המה וחמוריהם"

מה הכוונה "חמוריהם"? מובן ששלחו אותם עם החמורים שרכבו עליהם, ומה טעם יש להזכיר זאת, וכי החמורים גם הם איזה מאן דאמר?
חתנו של רבי איצ'לה וולוז'ינר זצ"ל אמר כאן חידוש:

הגמרא מספרת על רבי יוסי דמן יוקרת שהיה לו חמור, שהשכיר אותו לעשות בו מלאכה, הובלות, כל יום למישהו אחר, ובסוף היום היו שולחים על גבו של החמור את השכר המגיע לבעליו.
אם היו שולחים יותר או פחות מהסכום המגיע - החמור לא היה זז ממקומו. פעם אחת הניחו על גבו את הסכום המדויק - ועדיין החמור לא זז. בדקו, והתברר שהפועל שכח על החמור זוג סנדלים. הורידו את הסנדלים - ואז החמור הלך.

יוסף הצדיק חשש, שאם הוא ישים את הגביע באמתחת בנימין, החמור לא ירצה ללכת, שהרי מסתבר שגם החמור של בנימין היה מרומם, לפחות כחמורו של רבי יוסי דמן יוקרת.
ואיך בכל אופן יתכן שהחמור הולך כשעל גבו מונח גביע שאינו שייך לבעליו? אין זה אלא סימן משמים שמסכימים למעשהו של יוסף.
זהו שמדגישה התורה: "המה וחמוריהם", שאף חמורו של בנימין, שנשא על גבו את הגביע, הלך.

(יחי ראובן)

נקודה למחשבה

השבטים הקדושים שבים ממצרים, ומתלוננים לפני יעקב אביהם: אדוני הארץ דיבר עמנו דברים קשים, נטפל אלינו וחשד אותנו כמרגלים. כולם עוברים, קונים והולכים, ורק אלינו הוא נטפל. לא נותן לנו שם מנוחה. תחילה תפס את שמעון, וכעת רוצה הוא שנביא אליו את בנימין.
אם יעקב אבינו היה מדדעק על הדבר, ואומר רק מילה אחת נגד יוסף, איזושהי קללה - שתהיה לו מיתה משונה או משהו בדומה לזה - כמו שהיה אצל רחל, שיעקב אמר: "עם אשר תמצא את אלוהיך לא יחיה" - עלול היה להמיט על יוסף, ובעצם גם על עצמו, אסון נורא, כפי שארע לרחל, שמקללתו מתה בדרך.

אבל יעקב אבינו אינו אומר אף מילה רעה נגדו. אדרבה, הוא מנסה ליישב את ההדורים בינו ובין האחים, והוא מבקש מבניו: "קחו מזמרת הארץ בכליכם והורידו לאיש מנחה מעט צרי ומעט דבש... וד' ייתן לכם רחמים לפני האיש...". בכך הוא בעצם הציל את עצמו!

ללמדנו, אומר ה'חפץ חיים', כמה צריך האדם שתהיה לו סבלנות! גם אם נראה לו שמישהו לא בסדר, שחברו נהג עמו שלא כדין - אל ימהר לדבר נגדו. שיתן לו בוטנים ושקדים... אבל אף מילה רעה לא!
כי מי יודע אלו השלכות תהיינה למילים הללו!

(יחי ראובן)

נא לשמור על קדושת הגיליון. אסור לקרוא בזמן התפילה וקריאת התורה.
הצלחה ברו"ח: יוזמת העלון נעה שלו. משי' מרצי. משי' נדף. משי' רענן.
זווג הגון: אורית יהודית, יעקב משה ויוסף בני מרים דבורה פנינה.
רפ"ש: תהילה בת שונמית. מיכל בת מרים דבורה פנינה. הלל בן יעל אסנת.
לע"ב: הגר"ע יוסף בן גורגיה זצ"ל. ששון בן מסעודה ז"ל. יוסף בן רחל ז"ל

בברכת שבת שלום

חודש מבורך וחג חנוכה שמח!

עריכה: משפחת שמעיה

לע"ב אבינו הר"ר אילן סבב בן סניורה ז"ל

הדלקת נרות חנוכה בכניסת וביציאת השבת

בערב שבת מדליק תחילה נר חנוכה ואחר כך נר שבת, ובלבד שיהא לאחר פלג המנחה, ומתפללים תחילה מנחה. צריך שייתן שמן כדי שידליקו נרות החנוכה עד חצי שעה לאחר צאת הכוכבים, שאם לא כן זו ברכה לבטלה. אם הדליק אצל הפתח צריך להיזהר להפסיק באיזה דבר בין הנרות לבין הדלת, שלא תכבם הרוח בפתיחת ונעילת הדלת. במוצאי שבת מדליקים, ואחר כך מדליקים נר חנוכה. ובבית הכנסת מדליקים לפני "וייתן לך", כדי שיראו את הנרות ויהא פרסומי נסא, וכדי לאחר את צאת השבת. (י.י.סוף)

"היד ד' תקצר?"

"ויכר יוסף את אחיו, והם לא הכירוהו", לפי שיצא מאצלם בלא חתימת זקן, ועכשיו מצאוהו בחתימת זקן. לא מובן. ואספר - בתקופה בה למד **הגאון רבי חיים עוזר גרודזינסקי זצ"ל** בוולוז'ין, היתה פעם דעתו בדוחה עליו ואמר: "הרי אני כבן עזאי בשוקי טבריה!", מזומן להשיב בעומק ובחריפות לכל מי שישאלנו! הקיפוהו בני הישיבה בחבילות שאלות, וענה על כלן בבקיאיות המופלאה ובהירותו המפעימה. רק על שאלתו של חברו, **הגאון רבי משה שלמה שפירא זצ"ל**, לא מצא תשובה. כעבור למעלה מעשרים שנה, התמנה רבי משה שלמה כראש ישיבה בוורשה. כשנסע לשם עבר דרך וילנה. כיון שכך, סר לבקר את רצו משכבר הימים. ויהי אך דרך על מפתן הבית קידמו רבי חיים עוזר: "כמה נפלא שבאתם, מחכה אני לכם! יש לי תרוץ על הקושיא!"... עשרים שנה עברו: יצא בלא חתימת זקן ושב בחתימת זקן! והכירו!

"על דבר הכסף השב באמתחותינו בתחילה, אנחנו מובאים להתגולל עלינו"

השאלה הראשונה ששואלים אדם בשעה שמכניסים אותו לדין היא: "נשאת ונתת באמונה?" הדבר מרומז כאן בפסוק: "על דבר הכסף השב באמתחותינו בתחילה" - כלומר, הבחינה הראשונה שתהיה "בתחילה" היא בענין "הכסף", כיצד היתה התעסקותו של האדם בענייני ממונות, האם באמונה, או חלילה לא. לאחר מכן, "להתגולל עלינו", מי שנכשל ויש בידו כסף שהושג בדרכים שאינן כשרות - יורד שוב לעולם הזה בגלגול, לתקן את אשר עוות.

(יחי ראובן)

הייסורים תמיד סרים

יש לדעת שכל מצב יכול להתהפך ברגע. גם הייסורים הקשים ביותר, יכולים להשתנות מן הקצה את הקצה. כאשר ירדו ישראל למצרים מנו אותם, הפסוקים מציינים כי לבנימין היה מספר הילדים הגדול ביותר - עשרה ילדים, ואילו לדן היה ילד אחד בלבד, חושים שמו, ובן זה היה בעל מום, חרש. נתאר לעצמנו את מחשבותיו של דן באותה עת: "כולם צריכים להקים את כלל ישראל, אחי בנימין בוודאי יכול לעשות זאת, אולם אני, יש לי רק ילד אחד, וגם הוא בעל מום..." האם אצליה למצוא לו שידוך? בוודאי אאלץ לקחת לו בעלת מום, ומי יודע מה יהיה עם הילדים?!" לא חלפו אלא מאתיים שנה בלבד, ושוב נמנים כלל ישראל במדבר, והנה, למרבה ההפתעה מתגלה שהשבט הקטן ביותר הוא בנימין, ואילו השבט השני בגודלו, לאחר יהודה, הוא שבט דן! מכאן שהאדם אינו צריך לחשוש כלל, הקב"ה מלווה אותו בכל צעד, ויכול לשנות כל דבר. הוא זה ששם את החושך, הוא זה שקבע לו את הקץ, ולכל אחד ישנה תקווה!

(ומתוך האור)

"קץ שם לחושך"

בפסוק זה פותח המדרש בפרשתנו. עולמו של יוסף חשך עליו בבית האסורים, אבל החושך ספור ומדוד לרגעיו. וכשמגיע הרגע: "וירצוהו מן הבור", בריצה, בבהילות, יצא פתאום מאפילה לאור גדול, מבור הכלא לכס המשנה-למלך באדירה שבממלכות העולם. והמרעיש מכל, שלא היה לכך כל רמז. לא היה דבר שבישר את המהפך, שהכין לקראתו. שם, בארמון המלוכה, רגשו הרוחות, נחלם חלם, וחרטומים נילאו לפתרו; אך בבור הכלא המשיכה השגרה, חיי שממון ועצב. ולפתע, מהפך! אומר המדרש "קץ שם לחושך" - זמן ניתן לעולם כמה שנים יעשה באפילה. כלומר, הגלות הקשה והמרה גם היא קצובה, כל אותה עת "אופל וצלמוות בעולם", צרות ומצוקות, פגעים ואסונות, רחמנא ליצולן. גם בחושך מסתדרים איכשהו. יוסף גם הוא הסתדר, ד' נתן חנו בעיני שר בית הסוהר. וכבר נאמר "בצר, הרחבת לי" - וכתב **רבי נחמן מברסלב זצ"ל**: "בצר הרחבת לי" - היינו שגם אפילו בצרה בעצמה ד' יתברך מרחיב לנו. כי אם יסתכל האדם על חסדי ד', יראה שאפילו בעת שד' יתברך מצר לו, גם בצרה בעצמה ד' יתברך מרחיב לו ומגדיל חסדו עמו! ועם כל זה שוררת אפילה ומבוכה, שיגרה של צרות ומועקות. אך למעלה, בארמון המלוכה, מתרחשים דברים! וכשיגיע הזמן, ברגע אחד ירצוהו מן הבור אל כס המלכות, "ופתאום יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים", במהרה בימינו אמן!

(מציין השבוע)

"כאילו היום האחרון"

סיפר **הגרמ"מ שולזינגר זצ"ל**: כאשר **הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל** - בנו של **הסבא מסלבדקא** למד בבחורות ביישיבה, היה מקבל כל פרק זמן מסוים מכתב מאביו, ובכל מכתב היה חוזר על עצמו המשפט: "בני יקירי, בכל ענין שעולה לך. בכל שאלה ובכל בעיה שתהיה אצלך, תחשוב, איך היית מחליט על זה ביום האחרון לימי חיך?"

(משמך הלוי)

הנרות הללו

רבינו ה'חפץ חיים' זצ"ל אומר היה לשומעי לקחו: הלכה היא, שכלי ראשון מבשל כל מה שיתנו לתוכו, אפילו הורידה מהאש. אבל אם הריקו את התבשיל לכלי שני, שוב אינו מבשל אלא דברים מסוימים, קלי בישול, או כשהיד ממש נכווית בו. ברם, אם הריקו את התבשיל שבכלי השני לכלי שלישי - שוב אינו מבשל... כיוצא בכך, בענין החינוך. גדולה הסכנה שהסב יהיה כ'כלי ראשון', בנו כ'כלי שני', והנכד יהיה כבר בבחינת 'כלי שלישי', שלא לדבר על הנין... לפיכך, מוטלת החובה על כל אב להפוך עצמו לבחינת המקור, ל'אש' לזהות, כדי שבנו יחשב ל'כלי ראשון'! לפיכך "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים" - כדי שיוכל לקיים מצות "והגדת לבנך"! והסמך לכך ה'חפץ חיים' סיפור, עובדה שהיתה בדידו: בכפור הרוסי היו מימי המקווה מתקררים עד מהרה ומתקרבים לנקודת הקיפאון. לפיכך היה הבלן שופך לתוכם מפעם לפעם מים רותחים מדוד שעמד כל העת על מדורת העצים. מובן שמידי פעם כלו המים בדוד והוצרכו למלאותו מחדש ולהניח למים לרתוח. יום אחד, סיפר ה'חפץ חיים', באתי לטבול במקווה. שאלתי את הבלן האם המים חמים, והשיב בביטחון: "ודאי, המקווה חמה!" טבלתי בה את קצה רגלי - ומיהרת להחזירה. קרה היתה ככרן! אמרתי לבלן: "מדוע אמרת שהמקווה חמה? היא כמעט קפואה!" "לא יתכן רבי!" נפגע הבלן, "אך לפני רגע שפכתי לתוכה חצי דוד מים חמים!" תמהתי, הרי לפניך תעלומה: הבלן טוען ששפך מחצית הדוד; ואצבעות רגלי טוענות שהמים קרים ככפור! ניגשתי אל הדוד וטבלתי בו את אצבעי - והנה מימיו פושרים. כנראה שמילאוהו לא מכבר במים קרים, ולא הספיקו להתחמם. הנה כי כן נפתרה התעלומה... ואז הבנתי את הכלל. מבינים אתם, בני? כשהדוד לוחט - המקווה פושרת; אך כשהדוד פושר - המקווה קרה...

ועוד אמר:

האב דומה לקטר רכבת, המושך אחריו שורת קרונות משא טעונים לעיפה. והנה הגיעה הרכבת למעלה ההר - אם הקטר אוצר בתוכו אש רבה וחום רב, ולחץ הקיטור חזק - יעלה עמו את הקרונות במעלה ויביאם למחוז חפצו; אך אם התעמעמה האש, החום ירד ולחץ הקיטור רפה - יגבר עליו משקלם של הקרונות ידרדרוהו במורד ההר, והרכבת כולה תתרוסק בתוהו! (מציין המועד)

חכמתו של יוסף נשאה חן בעיני פרעה, ובעבורה הוא התמנה למושל בכל ארץ מצרים. החכמה והפקחות הן אחת מן התכונות היסודיות של כל מושל ומנהיג, הנדרש לעיתים להכריע ולפסוק, כאשר המציאות אינה ברור לפניו כלל וכלל.

בספר ”מורשת אבות” מסופר שרבי דב בעריש מייזלס המכונה המהרד”ם זצ”ל, נמנה בין פוסקי דורו. לא אחת ולא שתיים נשאל בנושאים שהסבירו בשעתו את כל גדולי הדור, כשהכל חפצים לשמוע גם את דעתו השקולה, המלאה פקחות ודעת תורה. בעירות ישראל בפולין הלכו עד לתקופת מלחמת העולם השנייה סיפורים ועובדות על אהבתו לעמו, ועל חכמתו ופקחותו ביושבו על מדין. פעם אחת התייצבו לפניו מלמד עני ובעל מלון עשיר לדיון תורה. המלמד טען כי הזדמן למלון בערב שבת והפקיד את צרור כספו אצל הנתבע. הלה יהודי בעל צורה, הכחיש את הסיפור מכל וכל. שאל המהרד”ם את בעל המלון, הנתבע, אם יהיה מוכן להישבע על טענתו, והלה השיב בחיוב. בתוך כך גילגל המהרד”ם עמו שיחה על דא ועל הא. והנה הבחין בשעון זהב המשתלשל מכיסו של העשיר. המהרד”ם גילה התעניינות גוברת והולכת בשעון היפה, והוא ביקש ממנו את הרשות להתבונן בו מקרוב. הלה הושיט את השעון למהרד”ם, אשר אמר: ”שעון כזה, ברצוני להראותו לזוגתי. האם כבודו מסכים?” ”בוודאי”, השיב העשיר מתוך הנאה גלויה. המהרד”ם נכנס לחדר אשתו, נתן בידה את השעון וציווה עליה לגשת מיד אל אשת בעל המלון ולבקש ממנה את הפיקדון, שהפקיד אצלה המלמד העני. וכראיה שאכן בעלה שלח אותה, תציג את השעון המהודר שבידה. הרבנית עשתה כמצווה, ולאחר שהות קצרה חזרה עם פיקדונו של העני, לפני העשיר המכובד - חפו. ”אבל”, הזהירו המהרד”ם, ”אל תצעק עליה, שכן אצטרך להזמין אותך פעם נוספת לבית הדין!..”

סיפור נוסף המראה את חכמתו ארע לשתי נשים, אשר הביאו את כביסתן אל אחת הכובסות בעיר. והנה מתה הכובסת, ויורשיה לא ידעו למי שייכת הכביסה. ”כולה שלי!” טענה אחת הנשים, ואילו השניה טענה לעומתה: ”חציה שלי!” החליטו היורשים להביא דין זה בפני המהרד”ם, אשר שמע את טענות הנשים, ושלחן לביתן עד למחרת היום. כשיצאו, ביקש מבני ביתו שיוסיפו כבסים משלהם לערימת המריבה, המונחת בביתו. למחרת, כאשר הופיעו הנשים, פנה אל זו שטענה ”כולה שלי”, ואמר: ”הסתכלי עוד פעם, האם באמת כל הכביסה שלך?” האישה עשתה עצמה כבודקת את ערימת הכביסה והכריזה בביטחון ”הכל שלי!” הרב פנה לשניה ושאלה: ”האם תוכלי למיין ולהפריד בין מה ששייך לך לבין מה שאינו שלך?” זו, אכן, מיינה כראוי, ושמה בצד את הכבסים של חברתה ואת הכבסים שהוסיפו בני משפחת המהרד”ם. השניה נבוכה כשנודע לה שהרב הערים עליה, וקיבלה את נזיפתו ודרישתו להסתפק במה ששייך לה... (ומהדור)

איר נכנס השכל

הצדיק הנודע ר' יענקלה גלינסקי זצ”ל מספר:

פעם התבקשתי לשאת דברים באסיפה למען הצניעות, יחד איתי דיבר גם הגאון ר' מרדכי אליהו זצ”ל.

כשישבנו לשולחן אמר לי:

אספר למעלתו סיפור בעניין זה, אבל לא בכל מקום אפשר לספרו. יתכן שיש כאן הקצנה לשני הצדדים, וכבר אמר חכמינו בסוף מסכת גיטין שיש לנקוט בענינים אלו בשביל הזהב. ומכל מקום, מעשה שהיה כך היה - הייתי דיין בבאר שבע ובא אדם לגרש את אשתו. יהודי דתי, מהעדה הגר'באית. חקרנו: מה לא בסדר אצלה?

היא מדי צנועה, אמר.

הוא עובד בבית החולים סורוקה, ובאים אליו חברים מהעבודה לביקורים בביתו. אשתו מכינה עבורם כיבוד ומסרבת להגיש. טוענת שאין זה צנוע לשרת גברים. ”כל כבודה בת מלך פנימה”.

ומה הוא אומר על כך? טוען שזו לא צניעות אלא נחשלות ובערות!

כיון שהיה גר'באי פניתי למנהיג העידה, ר' רפאל כדיר צבאן זצ”ל, לשאול בעצתו. ענה שהבעיה מוכרת, כבר נכנס בעובי הקורה והתייאש. הבעל אדם קשה ועיקש, וכל מאמציו להשכין שלום עלו בתוהו.

נסינו לדחות את הבעל והוא בשלו.

אמרנו, נסדיר לך גט, בתנאי שהדירה תישאר של האישה.

על מנת כן.

והילדים יישארו ברשותה -

אין בעיה.

לא היתה ברירה וסידרנו גירושין.

כעבור חודשיים אני מגיע לבית הדין ומגיע אדם, כל ראשו חבוש. רק עיניו מציצות ופיו פעור, חסר שיניים.

המגרש דן.

סיפר שלאחר גירושיו נשא אחות מבית החולים. ערכו בביתם סעודה לכל החברים. אכלו ושתו ומוכן שאשתו השתתפה לשמחת לבו.

החברים היטיבו ליבם והלכו לדרכם.

”זהו” אומרת האישה, ”כעת תפנה מן השולחן”.

”מחילה”, הוא אומר ”זה תפקידה של האישה”.

”אצל אשתך הקודמת היית מלך, פה אני המלכה!” מבוסמת היתה.

”אתה מדיוח את הכלים, מסדר את החדר, ושוטף את הרצפה. בבוקר, אני לא רוצה לראות זכר מהמסיבה!”

”בסדר גמור. את המלכה אבל אני המלך”, ענה לה.

”אתה אפס אפסים”, צווחה, נטלה בקבוק מן השולחן ופיצחה את ראשו.

מבית החולים הגיע לבית הדין.

אמרתי לו, היתה לך אישה חשוכה ונבערת, עתה קיבלת אישה נאורה ומתקדמת -- לא הוא רוצה את הראשונה...

התקשרתי אל האישה, והתנתה את הסכמתה בהסכמתו של ר' רפאל כדיר צבאן. סיפרתי לו, אמר: ”אם פתחו לו את הראש ונכנס לו שכל, יוכל לחזור...” (והגדת)

היפלא מד' דבר?

מעשה שארע באדם חולה מסוכן, שעל פי קביעת הרופאים נותרו לו לחיות ארבעה ימים בלבד, רחמנא ליצלן.

פנה החולה במר לבו אל מרן 'החזון איש' והציג בפניו את דברי הרופאים.

שמע מרן 'החזון איש' את הדברים, הגיב ואמר: ”אשאל אותך, מה ברא הקב”ה ביום הראשון?”

השיב לו.

המשיך 'החזון איש' לשאול: ”ומה ברא ד' ביום השני?”... וכך שאלו על ארבעה ימי בראשית הראשונים, ועל כולם השיב לו החולה את תשובתו.

או אז אמר לו 'החזון איש': ”אם הקב”ה יכול לברוא כל כך הרבה דברים בארבעה ימים בלבד, וכי הוא לא יכול לברוא לך רפואה בארבעה ימים?”

והיה לאחר ארבעה ימים...

התפרסם בעיתונות על תרופת הפניצילין.

קרובי משפחתו של החולה שלחו לו מאנגליה את התרופה, ובחסד ד' ניצל החולה ממוות לחיים.

(איש לרעה)

”וימחר יוסף כי נכמרו רחמיו אל אחיו... ויבוא החדרה ויבך... ויתאפק ויאמר שימו לחם”

”יוסף” - כלומר צדיק הדור, מתמלא רחמים על ישראל בגלל הגלות הארוכה והקשה, אשר אינה יודעת קץ - ”ויבוא החדרה ויבך שמה” - הריהו חוזר אל תוך חדריו הפנימיים של ד' יתברך ובוכה מרה.

ברם, שם מתברר לו שטרם הגיעה העת, ”ויתאפק” - ואין לו אלא להתחזק ולהתאפק, שלא לדחוק את הקץ, ”ויאמר שימו לחם” - הריהו מבקש על כל פנים שיהיו ישראל מתפרנסים בריוח ויהיה להם לחם די צורכם, למען יוכלו לעמוד בכל צרות הגלות הארוכה.

(תפארת שלמה)

הפתגם השנון

אנשים לא איר פנימי,
לואלם לא יכלו לאירא האפליה.

חנוכה תשע"ד, נר שיש.

ארמוזה, מערב ספרד.

על מדשאות ענק ניצבה וילה נוצצת. שיש כסוף וזוויות זהב שימשו בה בהרמוניה מסחררת, וחוטמים של עושר נשזרו בה בחן.

האחוזה של פולנסקי שידרה יוקרה, אומנות ויופי עוצר נשימה.

ר' חיימקה זייצ'יק, גבאי נודע ומפורסם, בא בשערים...

דפיקות בשער הראשי.

הגביר רפאלו פולנסקי, יהודי ירא שמים, בעל רשת מסעדות במדריד ומפעל לעיבוד בשר בפורטוגל. יהודי אמיד.

לובי כניסה מנקר עיניים. תמונות ענק על הכתלים, סלון המורכב מחפצי יודאיקה עתיקים וחדשים, המונחים בארונות זכוכית מוארים באור כחלחל, נברשות בדולח משתלשלות בהדרגה מן התקרה.

ברגעי ההמתנה לבעל הבית, צדה את עיניו חנוכית זהב ענקית, ניצבת בדד בארון זכוכית בוהק, וסביבה פזורים שברי זכוכית, גרגרי חול וגבועלי עשבייה מיובשים. מוצר ארכיוקרטי מרתק, והרכב מוזר לכל הדעות.

הגביר נכנס. כמה מילות נימוסין ושאלה סקרנית הובערת על קצה לשונו: מה תפקידם של שברי הזכוכית ליד מנורת הזהב?!

"נולדתי בפולין שאחרי המלחמה, להורים ניצולי שואה", לפולנסקי יש זמן. "אודים מוצלים מאש, ששמרו על צלמם היהודי. הזוועות לא יכלו להם. אבא איבד אישה וילדים, אמא איבדה בעל וילדים, למעט הוריה. מצולקים וכואבים, אך מאמינים בהשגחת ד' יתברך, הם נישאו ובנו בית יהודי חדש על חורבות היהדות הפצועה של פולין וגרמניה.

החלום שלהם היה שתינוקם ילמד תורה ויפאר את העם היהודי. נשלחתי לתלמוד תורה, ובפי דבש וחלב, תורה ציווה לנו משה... שמע ישראל...

כשהייתי בן 15, בישיבה קטנה, התקבל מברק מספרד, מסבי, אב אמי, שנמלט לספרד בטרם פורענות וניצל מן המלחמות הנאציות. הוא פתח שם חנות מכולת קטנה, אלא שהזיקנה והמחלות קפצו עליו, והוא ביקש עזרה.

אחרי לבטים וספיקות, הוריי שלחו אותי לזמן קצר לעזור לסבא, תוך בקשות חוזרות ונשנות לשמור על זמני התפילה והלימוד היקרים כל כך.

בתחילה הכל היה לפי התכניות. אך לאחר שלושה חודשים סבא נפטר וסבתא הפכה סיעודית. המכולת ולקוחותיה נפלו על כתפיי. פה ושם הפסדתי מנחה עקב תור ארוך, תפילת ערבית נשכחה מעייפות. לשחרית לא היה זמן, כי הספקים צפצפו להוריד סחורה. הבטחתי לעצמי להניח תפילין בסוף היום... ונרדמתי.

הפכתי לשומר מסורת בדיעבד.

כעבור חמש שנים סגרתי את המכולת, ופתחתי מסעדת יוקרה. הלקוחות זרמו, פתחתי עוד סניפים והפכתי לרשת מסעדות.

הכסף הגדול זרם, רכשתי מפעל לעיבוד בשר בפורטוגל וההצלחה האירה פנים.

תקוות הוריי נגוזו. התפילין נותרו בארון זנוח, סוגיות הש"ס נעלמו. כשהוריי נפטרו, בקושי גמגמתי קדיש. נולדו לי ארבעה ילדים בספרד, עם מושג קלוש על מוצאם היהודי. הכל פרח ואיננו... העושר וההצלחה כיסו בשמיכת בוץ עבה את הצלם היהודי שבי, והסביבה הוגיית הוסיפה על כך מטענים של חשכה ושכחה. יום אחד, בערב חנוכה, תשנ"ד, עברתי ברחוב סמוך לביתי ונעצרתי למראה התגודדות סביב ילד בן שש רועד, אישוניו מבוהלים והוא בוכה.

היו שניסו להרגיעו, ללטפו, אך הוא ממרר בבכי כואב ואכפתי וחוזר על דבריו: "אבל מה אני אגיד לאבא שלי?!" הבכי נגע לליבי.

ניגשתי אליו לשמוע את פרטי המעשה:

"לאביו אין הרבה כסף. הוא נתן לו מטבע שנאסף בעמל ושלח אותו למכולת לקנות בקבוק שמן זית זך, לכבוד נרות חנוכה. והבקבוק נשמט ונשבר... ומה יגיד לאבא, איך יחזור כך הביתה?!"

רק עכשיו הבחנתי בשלולית שמן קטנה שהלכה ונספגה באריחי המדרכה לרגלי הילדון, ומסביב שברי זכוכית מלוכלכים.

הבכי המר נגע לליבי, אחזתי בידו של הילד. צעדנו לסופרמרקט קרוב, רכשנו מיכל פלסטיק של שמן זית זך, ופני הילד אורו.

יש לו מה לענות לאבא. אבא שלו ישמח!

הילד זרח וצעד בזריזות לביתו. עוד חצי שעה הדלקת נר ראשון של חנוכה.

הייתי רחוק מאור החנוכה, אך שמחתי לשמח ילדון מבוהל בכסף קטן. המשכתי לדרכי.

בלילה, בשכבי על משכבי, הזדמזם באוזניי משפט מוכר ונוגע ללב, 'מה אני אגיד לאבא?!

עיניים מבוהלות, מאוכזבות משהו. מהולות ברצון לרצות ולשמח באמת, זועק על רקע נרות החנוכה, מטלטל את הילד הקטן שבי.

"איך אעלה אל אבי? איך, והנער איננו אתי??"

בעומק נפשו, רוצה כל ילד לשמח את אביו.

למדתי בתלמוד תורה, בישיבה קטנה, ועזבתי הכל;

בניי חיים כגויים, בעושר מדומה.

כיצד אשא פניי לאבי שבשמים? אין לי אפילו טיפת שמן זית להדליק בה נר.

אלפי זכוכיות שבורות פזורות למרגלותי, מזכירות עבר של אמת מפואר, וחיבור של אהבה.

נסעתי לקרן הרחוב, אספתי באהבה את שברי הזכוכית, גרגרי החול וגבועולי העשב הספוגים בשמן, והדלקתי נר קטן ושלחבת גדולה לדורות.

למחרת קניתי חנוכיה גדולה ומפוארת, והנחתי אותה בשילוב מנצח לצד שברי הזכוכית המהדהדים בזעקה נוגעת ללב, הופכת את לבי מלב אבן ללב של בשר.

אם אכפת לו, ליהודי, והוא רוצה לשמח את אביו - בוודאי יתאמץ בשל כך. וידאג, שיהיה לו עם מה לחזור הביתה...

"חשבתי שאתה מכיר אותי..."

פעם הזמינו אנשי מאקוה את הצדיק רבי שמואל מקאמאד זצ"ל לשבות אצלם. חשש רבי שמואל שמא יכבדוהו מדי. מה עשה?

הקדים נסיעתו והגיע לאכסניה ליד העיר מבלי שאיש יכיר.

בעל האכסניה לא הכיר, ולא נהג בו כבוד.

בשבת בעת דרשתו של רבי שמואל התאספו כל יהודי הסביבה לבית המדרש ובעל האכסניה בתוכם. לפתע גילה בעל האכסניה מיהו החוסה בצל קורתו...

מיהר הלה לבקש את סליחת רבי שמואל. "לא הכרתיו" אמר.

"לא הקפדתי", ענה לו רבי שמואל, "וכי חשבתי שאתה מכיר אותי ויודע שפלותי?!" אך אם אמנם לא הכרת אותי, מן הראוי היה שתנהג כבוד ביהודי זר..."

(חסידי מספרים)

"ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חלם"

"ויהי מקץ" - כאשר מגיע קצו של אדם ועליו ליתן דין וחשבון בעולם העליון, אזי "שנתיים ימים" - שנים הרבה נחשבות לימים מספר, כי מובאים בחשבון רק הימים שבהם עשה ופעל משהו בתורה, בתפילה וביהדות.

ממילא "ופרעה" - מתגלה (מלשון פריעה וגילוי), כי "חולם" - שכל החיים עלי אדמות לא היו אלא חלום...

(הרבי ממיסאליאב)

ח"ח קנייני התורה | משל האבות

"ונגד זקניך כבוד"

רבי מנחם מנדל מקוצק זצ"ל אמר:

לעת זקנתו של אדם כאשר מסתלקות ממנו כבר כל התאוות - עיקר עבודת יצר הרע עליו, הוא כבוד וגאוה...

מעשה באחד מוותיקי החסידים שבא לרבי חנוך העניך הכהן מאלכסנדר זצ"ל ואמר לו:

"ברוך ד' התגברתי על היצר, ועתה ברצוני להתנהג בחסידות".

צחק הרבי ואמר:

"לו היה לך כוח בגופך היית ממשיך וחושא, רק עתה לעת זקנותך עבר היצר מ'תאוה' ל'כבוד' וגאוה".

יש להמליץ בזה את הפוסק: 'ונגד זקניו כבוד', מה שעומד כנגד הזקנים לשטן בעבודת ד' - כבוד!